BIS | Department for Business Innovation & Skills

NACIONALINIS MINIMALUS DARBO UŽMOKESTIS – VADOVAS DIRBANTIESIEMS

Beveik visi legaliai Jungtinėje Karalystėje dirbantys asmenys turi teisę į tam tikro mažiausio dydžio darbo užmokestį. Jis vadinasi Nacionalinis minimalus darbo užmokestis. Jei jūs jo negaunate, jums padės ir patars jūsų galingas draugas. Skambinkite į Darbo užmokesčio ir darbo teisių pagalbos liniją telefonu 0800 917 2368.

Užmokesčio dydis yra nustatytas įstatymų. Kiekvienų metų spalio 1 d. jis yra keliamas.

Nuo 2009 m. spalio 1 d. užmokesčio tarifas yra:

22 metų amžiaus ir vyresniems darbininkams	£5,80
18-21 metų amžiaus darbininkams	£4,83
16-17 metų amžiaus darbininkams	£3,57

Apskritai, jei turite teisę legaliai dirbti JK, jūsų darbdavys privalo jums mokėti bent jau atitinkamą Nacionalinį minimalų darbo užmokestį. Tai galioja dirbantiems namuose, agentūrų įdarbintiems dirbantiesiems, dirbantiems nepilnu etatu, nenuolatiniams darbininkams, pagal tarifinį atlygį apmokamiems darbininkams ir darbininkams užsieniečiams. Yra nesvarbu, kokia yra jūsų darbo patirtis.

Nedidelė dirbančiųjų grupė neturi teisės į minimalų darbo užmokestį. Šie dirbantieji yra išvardinti 3-ajame puslapyje.

Asmenys, kurių darbdaviai neprivalo jiems mokėti minimalaus darbo užmokesčio

Kai kurie dirbantieji neturi teisės gauti Nacionalinio minimalaus darbo užmokesčio, arba turi teisę jį gauti tik po tam tikro nustatyto laiko. Tai jums bus taikoma, jei esate:

- jaunesnis negu 19 metų amžiaus mokinys (pameistrys)
- 19 metų amžiaus ar vyresnis mokinys (pameistrys) ir jei tai yra jūsų pirmieji praktikos metai
- studentas, atliekantis iki 12 mėnesių trukmės darbo praktiką, kuri yra JK aukštesniojo ar tolesniojo švietimo kurso dalis
- dalyvaujate Europos Sąjungos Leonardo da Vinci arba Youth in Action (Aktyviojo jaunimo) programoje, Erasmus programoje arba esate Comenius asistentas
- kai kurių Darbo ir pensijų departamento grįžimo į darbą programų dalyvis

Gali būti ir kitų priežasčių, dėl kurių galite neturėti teisės į Nacionalinį minimalų darbo užmokestį. Iškilus neaiškumams, skambinkite į Darbo užmokesčio ir darbo teisių pagalbos liniją telefonu **0800 917 2368**.

Kaip sužinoti, ar man yra mokamas minimalus darbo užmokestis?

Kartais gali kilti neaiškumų dėl to, ar jums teisingai mokamas minimalus darbo užmokestis, pavyzdžiui, jei jums nėra mokama vien tik pagal sutartą valandinį tarifą. Galite pasitikrinti, padalindami

atlyginimą, kurį gaunate už konkretų periodą (kuris vadinamas mokėjimo periodu) iš išdirbtų valandų skaičiaus. Darbo užmokesčio ir darbo teisių pagalbos linijos darbuotojai gali jums padėti apskaičiuoti, ar jums teisingai mokamas Nacionalinis minimalus darbo užmokestis, arba galite patys pasitikrinti **www.direct.gov.uk/payandworkrights**

Ne visi pinigai, kuriuos gaunate iš darbdavio, yra įskaičiuojami į jūsų minimalų darbo užmokestį.

Šie pinigai negali būti įskaičiuojami:

- prie pagrindinio atlyginimo mokami papildomi pinigai už viršvalandžius ar pamaininį darbą
- priedai (pvz.: dėl pavojingų darbo sąlygų arba pragyvenimo lygio)
- išlaidų, patirtų atliekant darbą, kompensavimas (pvz.: kelionės)
- išlaidų, patirtų įsigyjant darbo reikmenis, kompensavimas (pvz.: uniformas, darbo įrankius)

Šie pinigai gali būti įskaičiuojami:

- pagrindinis atlyginimas (įskaitant mokesčius ir Nacionalinio draudimo įmokas)
- premijos
- komisinis mokestis

Kartais dirbantiesiems yra mokama priklausomai nuo jų atlikto darbo kiekio arba už konkrečias užduotis, o ne už išdirbtas valandas. Jei jūs esate tokioje situacijoje, pagal įstatymus jūsų darbdavys vis tiek privalo jums mokėti pagal tam tikrą tarifą.

Norėdami gauti daugiau informacijos arba norėdami sužinoti, ar jums teisingai mokamas minimalus darbo užmokestis, skambinkite į Darbo užmokesčio ir darbo teisių pagalbos liniją telefonu **0800 917 2368** arba apsilankykite **www.direct.gov.uk/payandworkrights**

Mes taip pat galime jums patarti dėl neteisingų atskaičiavimų iš atlyginimo bei dėl jūsų teisės nedirbti daugiau negu vidutiniškai 48 valandas per savaitę, nebent jūs patys norėtumėte dirbti daugiau.

Atskaičiavimai iš atlyginimo

Kartais darbdavys gali atskaičiuoti tam tikrą sumą iš jūsų atlyginimo už uniformą, transportą ar maistą. Darbdaviui atskaičiavus šių dalykų kainą, darbininkui turi likti bent jau Nacionalinis minimalus darbo užmokestis.

Tik vienu atveju darbdavys gali atlikti atskaičiavimus iš jūsų atlyginimo taip, kad šis taptų mažesnis negu minimalus darbo užmokestis. Tai yra tuomet, kai jūs gyvenate darbdavio suteiktame būste. Jei atskaičiavus mokestį už būstą, jūsų atlyginimas tampa mažesnis negu minimalus, net ir tuo atveju, jei jums nėra būtina gyventi šiame būste, kad galėtumėte dirbti šį darbą, didžiausias mokestis už būstą, kurį darbdavys gali atskaičiuoti iš jūsų atlyginimo, yra £4,51 už dieną arba £31,57 už savaitę, nepriklausomai nuo to, koks yra šio būsto nuomos mokestis.

Norėdami gauti daugiau informacijos apie mokestį už būstą arba kitus atskaičiavimus, skambinkite į Darbo užmokesčio ir darbo teisių pagalbos liniją telefonu **0800 917 2368** arba apsilankykite **www.direct.gov.uk/payandworkrights**

Arbatpinigiai ir Nacionalinis minimalus darbo užmokestis

Jei darbe gaunate arbatpinigių, jie negali būti traktuojami kaip Nacionalinio minimalaus darbo užmokesčio dalis. Visi gauti arbatpinigiai turi būti gaunami papildomai prie atlyginimo. Jūsų gauti arbatpinigiai grynaisiais pinigais priklauso jums, o dėl bet kokios arbatpinigių dalijimosi tvarkos darbo vietoje turi susitarti patys darbuotojai, vadovaudamiesi savo pageidavimais.

Tokiu atveju, jei arbatpinigiai sumokami kreditine ar debitine kortele, darbdavys gali elgtis kitaip ir dėl tam tikrų priežasčių tokie arbatpinigiai gali jūsų nepasiekti. Pavyzdžiui, jūs galite negauti pilnos kortele sumokėtų arbatpinigių sumos, kadangi dalis jų gali būti panaudoti aptarnavimo mokesčiui sumokėti.

Jei jums atrodo, kad jūsų gauti arbatpinigiai yra užskaitomi kaip gaunamo Nacionalinio minimalaus darbo užmokesčio dalis, pasitikrinkite savo atsiskaitymo lapelį, darbo sutartį ar pareiškimą dėl įdarbinimo, arba pasikalbėkite su darbdaviu ir įsitikinkite, kad į jums mokamą Nacionalinį minimalų darbo užmokestį neįeina arbatpinigiai. Jei jums reikalinga pagalba, kreipkitės į Darbo užmokesčio ir darbo teisių pagalbos liniją.

Ką daryti, jei man atrodo, kad man moka neteisingai?

Jei manote, kad jums nėra mokamas Nacionalinis minimalus darbo užmokestis, skambinkite į Darbo užmokesčio ir darbo teisių pagalbos liniją telefonu **0800 917 2368**.

Atsiliepęs telefonu asmuo padės jums apskaičiuoti, ar jums yra mokama teisingai. Jei jums mokama neteisingai, jis/ji gali jums padėti atsiimti skolą. Darbdaviui, kuris už darbą moka mažiau, negu turi mokėti, gali būti skirta bauda, be to, jis turės sumokėti jums įsiskolinimus atgaline data už iki šešerių metų laikotarpį.

Jei pageidaujate, galite pagalbos linijai pateikti anoniminį skundą.

Norėdami pasikonsultuoti arba gauti daugiau informacijos apie minimalų darbo užmokestį

- apsilankykite **www.direct.gov.uk/payandworkrights**

- elektroniniu paštu atsiųskite bendrą paklausimo formą į Darbo užmokesčio ir darbo teisių pagalbos liniją **payandworkrights.direct.gov.uk**
- skambinkite į Darbo užmokesčio ir darbo teisių pagalbos liniją telefonu **0800 917 2368**. Darbo valandos: pirmadieniais – penktadieniais nuo 8.00 val. iki 20.00 val., šeštadieniais – nuo 9.00 val. iki 13.00 val. Ši pagalbos linija gali atsakyti į skambučius įvairiomis kalbomis. Mes siekiame gerinti savo teikiamas paslaugas, todėl jūsų skambučių gali būti klausomasi arba jie gali būti įrašinėjami. Jie bus naudojami tik vidinių organizacijos apmokymų tikslams.

Jei manote, kad negaunate minimalaus darbo užmokesčio ir norite pateikti skundą

- skambinkite į Darbo užmokesčio ir darbo teisių pagalbos liniją nemokamu telefonu **0800 917 2368**
- raštu pateikite bendro pobūdžio paklausimą, užpildę internetinę paklausimo formą Directgov tinklalapyje **www.direct.gov.uk/payandworkrights**

Jei pageidaujate, galite pagalbos linijai pateikti anoniminį skundą.

Ar agentūrų įdarbinti dirbantieji turi teisę į Nacionalinį minimalų darbo užmokestį?

Agentūrų įdarbinti dirbantieji turi teisę ir į Nacionalinį minimalų darbo užmokestį, ir į kai kurias kitas darbo teises.

Įdarbinimo agentūrų ir įmonių veiklą riboja įstatymai. Įdarbinimo agentūrų standartų inspekcija (EAS) prižiūri, kaip vykdomi įdarbinimo agentūrų veiklą apibrėžiantys įstatymai. Įdarbinimo agentūrų standartų inspekcija tiria rimtus skundus apie įdarbinimo agentūrų ar įmonių veiklą.

Norėdami pasikonsultuoti arba gauti daugiau informacijos apie įdarbinimo agentūrų standartus

- apsilankykite **www.direct.gov.uk/payandworkrights**
- skambinkite į Darbo užmokesčio ir darbo teisių pagalbos liniją telefonu **0800 917 2368**.

Kitos darbo teisės

JK dirbantieji turi visą eilę pagrindinių darbo teisių ir apsaugų, įskaitant teisę į apmokamas atostogas, ribojamas darbo valandas, apsaugą nuo diskriminacijos bei teisę į saugią ir sveiką darbo aplinką.

Norėdami pasikonsultuoti arba gauti daugiau informacijos apie darbe teikiamas apsaugas

- apsilankykite **www.direct.gov.uk/employees**
- skambinkite į Acas telefonu **08457 47 47 47**.

Jei anglų kalba nėra jūsų gimtoji kalba, šį lankstinuką galėsite gauti ir kitomis kalbomis. Apsilankykite **www.bis.gov.uk/publications** arba paskambinkite telefonu **0845 015 0010**.

Šiame lankstinuke pateikta informacija yra skirta tik bendram susipažinimui.
Jos nereikėtų laikyti pilnu ir autoritetingu įstatyminiu pareiškimu.

Directgov
Public services all in one place
www.direct.gov.uk

This guide has been produced in association with Her Majesty's Revenue and Customs

Printed in the UK on recycled paper containing a minimum of 75% post consumer waste.

Department for Business, Innovation & Skills
www.bis.gov.uk

First published Sept 2009. Crown Copyright.
BIS/09/09/NP. URN 09/1283 (Lithuanian)